

۲۲۱۷۳۶۴

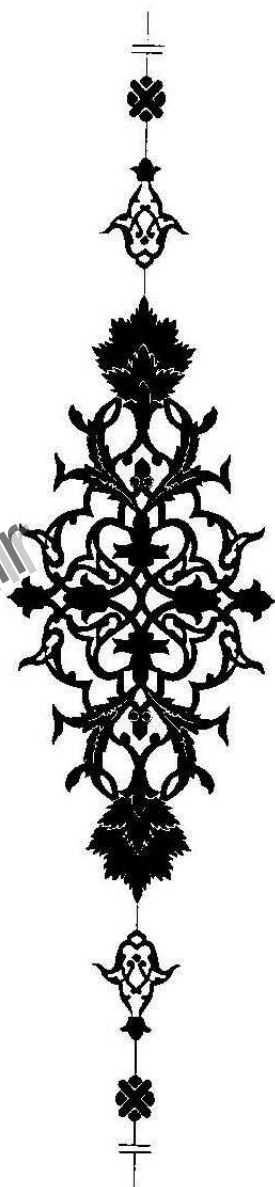
۱۳۸۱/۱۳/۱۱

جگیر

کتاب

اخلاق معلمی
از دیدگاه اسلام

دکتر احمد رضا بسیج

سرشناسه : بسیج، احمد رضا، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور : اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام / احمد رضا بسیج.

مشخصات نشر : شهرکرد: سدره المنتهی، ۱۴۰۰. مشخصات ظاهری : ۲۰۳ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۴۸۱-۱-۱ وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : اخلاق حرفه‌ای Professional ethics : موضوع

موضوع : اخلاق حرفه‌ای -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع : Professional ethics -- Religious aspects -- Islam

موضوع : اخلاق حرفه‌ای -- جنبه‌های قرآنی

موضوع : Professional ethics -- Qur'anic teaching

موضوع : اخلاق حرفه‌ای - احادیث Professional ethics -- Hadiths : موضوع

موضوع : حرفه تدریس Teaching -- Practice : موضوع

رده بندی کنگره : BJ۷۲۵ رده بندی دیویی : ۱۷۴

شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۰۴۵۲۵ اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیا

اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام

■ مؤلف: احمد رضا بسیج (عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان)

■ طراح جلد: کمال الدین بسیج

■ لیتوگرافی: سروش چاپ: نقشینه

■ شمارگان: ۱۰۰۰

■ چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

ISBN: 978-622-98481-1-1

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۴۸۱-۱-۱

فهرست مطالب

فهرست مطالب.....	۵
پیشگفتار.....	۹
فصل اول: کلیات و تعاریف.....	۱۳
اخلاق نظری.....	۱۵
اخلاق عملی.....	۱۶
اخلاق کاربردی.....	۱۶
اخلاق حرفه‌ای.....	۲۰
تفاوت اخلاق حرفه‌ای با مهارت‌های حرفه‌ای.....	۲۲
تفاوت اخلاق حرفه‌ای با آداب حرفه‌ای.....	۲۳
اخلاق مطلق و اخلاق مضاف.....	۲۵
نظام ارزش‌ها.....	۲۷
۱. ارزش ذاتی و ارزش غیري.....	۲۷
۲. ارزش مطلق و ارزش مشروط.....	۲۷
۳. ارزش تعیني و ارزش تخیري.....	۲۸
۴. ارزش مجموعي و ارزش غير مجموعي (بخشي).....	۲۸
۵. ارزش دائم و ارزش غير دائم (موقت).....	۲۸
۶. ارزش جهاني و ارزش منطقه‌اي.....	۲۹
۷. ارزش ثابت و ارزش متغیر.....	۲۹
۸. ارزش شرعي و ارزش عرفي.....	۳۰
۹. ارزش نفسي و ارزش نسبي.....	۳۰
۱۰. ارزش بالذات، ارزش بالغیر، ارزش بالقياس.....	۳۱

۳۱	منشأ ارزش‌ها.....
۳۲	حقیقی یا اعتباری بودن ارزش‌ها.....
۳۲	ویژگی ارزش‌های دینی.....
۳۳	هنجارهای اخلاقی (بایدها و نبایدهای اخلاقی).....
۳۴	تعریف اخلاق حرفه‌ای.....
۳۷	ضرورت بهره‌مندی و رعایت اخلاق حرفه‌ای.....
۳۹	تفاوت میان حرفه و شغل.....
۴۳	فصل دوم: مبانی بینشی اخلاق معلمی.....
۴۵	مبانی.....
۴۶	۱. مبدأ فاعلی داشتن انسان.....
۴۷	۲. دو بعدی بودن وجود انسان.....
۴۷	۳. احسن بودن خلقت انسان.....
۴۸	۴. مقام خلیفه‌الهی انسان.....
۴۸	۵. فقر وجودی انسان.....
۴۹	۶. وجود فطرت در انسان.....
۵۱	۷. مقصد غایی داشتن انسان.....
۵۲	۸. حقیقت سعادت و کمال در انسان.....
۵۵	۹. اکتسابی بودن سعادت.....
۵۷	۱۰. رابطه تکوینی میان عمل و نتیجه در دنیا و آخرت.....
۶۱	۱۱. نیاز انسان به هدایت، دین و پیامبر.....
۶۵	۱۲. اکتسابی بودن مکارم و فضایل.....
۶۵	۱۳. تغییر‌پذیر بودن هویت آدمی.....
۶۶	۱۴. تأثیرپذیری انسان از عوامل پیرامونی.....
۶۷	۱۵. تأثیرگذاری آدمی بر عوامل پیرامونی.....
۶۷	۱۶. انسان موجودی مسئول است.....

فصل سوم: مبانی ارزشی اخلاق معلمی..... ۶۹

۱. عبد بودن و عبودیت..... ۷۲

۲. تقوا..... ۷۶

۳. مسئولیت داشتن انسان..... ۸۱

مسئولیت‌های انسان..... ۸۲

۴. حق و تکلیف..... ۸۹

۵. تولی و تبری..... ۱۰۰

فصل چهارم: ارزشمندی‌های تکرشی..... ۱۰۷

۱. عبادت انگاری وظایف: هر فعل ما می‌تواند عبادت باشد..... ۱۰۹

۲. آزمون انگاری وظایف: هر فعل ما امتحان الهی است..... ۱۱۰

۳. مسئولیت انگاری وظایف: در مقابل هر عملی مسئول هستیم..... ۱۱۱

۴. ندا و صدا انگاری اعمال و وظایف: هر رفتار ما در دنیا به خود ما برمی‌گردد..... ۱۱۲

۵. مهندس انگاری وظایف: رفتار تدریجی ما سازنده جایگاه ما در قیامت است..... ۱۱۴

۶. امانت انگاری وظایف: هر مسئولیتی نوعی امانت در دست ما است..... ۱۱۷

۷. رسالت انگاری وظایف: انجام هر فعل مورد قبول شرع رسالت الهی است..... ۱۱۸

۸. مجموعه انگاری همه نقش‌ها و وظایف..... ۱۱۸

۹. خانواده‌انگاری سازمان..... ۱۱۹

۱۰. طیب انگاری معلم..... ۱۲۰

فصل پنجم: ارزشمندی‌های گروایی..... ۱۲۳

۱. مهندسی حب و بغض..... ۱۲۵

۲. مهندسی نیت..... ۱۲۷

۳. امیدوار بودن..... ۱۳۰

۴. دوری از استکبار..... ۱۳۱

۵. تواضع و فروتنی..... ۱۳۳

۶. پرهیز از خودشیفتگی و درمان آن..... ۱۳۶

پیشگفتار

امیر بیان علی علیه السلام فرمود: مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ
وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ سَبِيلَهُ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ؛ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ
وَ مُؤَدِّبِهِمْ.^۱

هر که خود را در مقام پیشوایی مردم قرار دهد باید پیش از تعلیم دیگران، به تعلیم خود
بپردازد و پیش از آنکه به زبانش تربیت کند، با رفتار خود تربیت نماید و کسی که آموزگار
و مربی خود باشد بیشتر از او ارزش دارد و گدازد است تا آن که آموزگار و مربی دیگران است.

به تعبیر مولانا اگر معلم سخن یا رفتار از هذیان باشد جز خسران نصیب مخاطب او نمی‌شود:

چونک گوینده ندارد جان و فسر گفت او را کی بود برگ و ثمر

می‌کند گستاخ مردم را به راه او به جان لرزان ترست از برگ کاه

پس حدیثش گرچه بس با فرسود در حدیثش لرزه هم مضمر بود^۲

یعنی کسی که سخن و تعلیم او دارای جان نیست در جان مخاطب نیز اثر نمی‌گذارد بر
عکس تزلزل و ناراستی و بی‌اخلاقی که در وجود چنین فردی هست، بی‌آنکه خود او متوجه
باشد، باعث فروریختن ارزش اخلاقیات و گستاخی مخاطبین او هم می‌شود.

در مقابل اگر سخنی و تعلیم و تربیتی برخاسته از جان پاک باشد، رحمت و کمالی برای
مخاطب فراهم می‌آورد:

پس به تأویل این بود کانفاس پاک چون بهارست و حیات برگ و تاک

۱. نهج البلاغه، حکمت ۷۳.

۲. مثنوی معنوی، دفتر پنجم، ابیات ۲۴۸۳-۲۴۸۱.